

Θεωρία & Ασκήσεις στη Γλώσσα – Κεφ. 9.1. Ο μαγικός κόσμος των βιβλίων

ΘΥΜΑΜΑΙ: ΚΥΡΙΕΣ & ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ/ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Κύρια πρόταση	Η πρόταση που έχει ένα ολοκληρωμένο νόημα και μπορεί να σταθεί στον λόγο μόνη της λέγεται κύρια ή ανεξάρτητη. Π.χ. Δε θα έρθω στην εκδρομή.
Δευτερεύουσα / Εξαρτημένη πρόταση	Η πρόταση που δεν μπορεί να σταθεί στον λόγο μόνη της και για αυτό εξαρτάται από άλλη πρόταση λέγεται δευτερεύουσα ή εξαρτημένη. π.χ. Δε θα έρθω στην εκδρομή, γιατί είμαι άρρωστος. Οι δευτερεύουσες προτάσεις μπορεί να είναι: • ειδικές (εισάγονται με: ότι, πως, που) • ενδοιαστικές (μη(ν), μήπως) • βουλητικές (να) • πλάγιες ερωτηματικές (αν, ποιος, πόσος, πότε, πού, τι κ.ά.) • χρονικές (αφού, ενώ, καθώς, μόλις, όταν, σαν κ.ά.) • αιτιολογικές (επειδή, διότι, γιατί, μια και, μια που κ.ά.) • τελικές (για να, να, με σκοπό να κ.ά.) • συμπερασματικές ή αποτελεσματικές (ώστε, που, ώστε να κ.ά.) • υποθετικές (αν (εάν), άμα κ.ά.) • εναντιωματικές (αν και, μολονότι, παρόλο που κ.ά.)
ΠΡΟΣΟΧΗ:	Οι ειδικές, οι βουλητικές, οι ενδοιαστικές και οι πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις μπορούν να μπουν ως υποκείμενο, αντικείμενο ή κατηγορούμενο, σε προσωπικά ή απρόσωπα ρήματα. Σε αυτήν την περίπτωση, δεν χωρίζονται ποτέ με κόμμα από την κύρια! π.χ. Θέλω να παίξουμε κρυφτό (=δευτ. βουλητική πρόταση ως αντικείμενο στο ρ. Θέλω).

1. Υπογράμμισε τις δευτερεύουσες προτάσεις και γράψε τι είδους είναι:

- α. Δε θα έρθω μαζί σου, γιατί είμαι κουρασμένος. _____
- β. Αν πεινάς, φάε κάτι. _____
- γ. Μόλις χτυπήσει το κουδούνι, τα παιδιά τρέχουν στην αυλή. _____
- δ. Αν δε με βρεις εκεί, να πας στον δεύτερο όροφο. _____
- ε. Οι γονείς μας εργάζονται σκληρά, για να μας προσφέρουν τα απαραίτητα.

- στ. Θέλω να πιώ κάτι, επειδή δίψασα. _____
- ζ. Πάρε το μαζί σου, αν σου αρέσει. _____
- η. Δε μου είπες πού έβαλες το βιβλίο μου. _____

- θ. Φοβάμαι μήπως πάρω κακούς βαθμούς. _____
- ι. Θέλω να παίξω κι εγώ μαζί σας. _____
- ια. Σαν το αποφάσισε, έφυγε τρέχοντας. _____
- ιβ. Παριστάνει τον πλούσιο, ενώ δεν έχει χρήματα. _____

2. Υπογράμμισε τις εξαρτημένες προτάσεις, αναγνώρισε το είδος τους και γράψε στην παρένθεση τον συντακτικό τους ρόλο:

- α. Νομίζω ότι έχω κάνει λάθος. (ειδική / αντικείμενο του ρ. Νομίζω)
- β. Ξέρετε αν θα βρέξει αύριο; (..... /)
- γ. Μου υποσχέθηκε ότι θα έρθει. (..... /)
- δ. Πρέπει να διαβάσω! (..... /)
- ε. Με ρώτησε πού έβαλα το βιβλίο. (..... /)
- στ. Ανησύχησα μήπως δεν έρθεις! (..... /)
- ζ. Φαίνεται πως αρρώστησα βαριά! (..... /)
- η. Όποιος βιάζεται σκοντάφτει. (..... /)
- θ. Απαγορεύεται να καπνίζετε μέσα στην αίθουσα. (..... /)
- ι. Φαίνεται πως τελικά θα βρεθεί λύση. (..... /)
- ια. Απορώ γιατί συμπεριφέρεσαι έτσι. (..... /)

3. Συμπλήρωσε τα κενά ώστε να σχηματιστεί η κατάλληλη δευτερεύουσα πρόταση:

1. Ειδική πρόταση:

→ Ξέρω _____

2. Ενδοιαστική πρόταση:

→ Φοβάμαι _____

3. Βουλευτική πρόταση:

→ Θέλω _____

4. Πλάγια ερωτηματική πρόταση:

→ Δεν ξέρω _____

5. Χρονική πρόταση:

→ Θα φύγουμε _____

6. Αιτιολογική πρόταση:

→ Δεν ήρθα στο σχολείο _____

7. Συμπερασματική πρόταση:

→ Έχεις διαβάσει πολύ _____

8. Υποθετική πρόταση:

→ Αν _____, θα σου τηλεφωνήσω.

9. Εναντιωματική πρόταση:

→ Συνέχισε να τρέχει _____